

กฎหมาย

อ. สุทัศน์ ภูมิรัตนจิรินทร์
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

ความหมายของกฎหมาย

กฎหมาย หมายถึงข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์ที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมความประพฤติของประชาชนให้ปฏิบัติตามเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามย่อมมีความผิดและถูกลงโทษ

ที่มาของกฎหมาย กฎหมายมีที่มาอยู่ 2 ทาง คือ

1. **มาจากจารีตประเพณี** ที่มนุษย์ในสังคมได้ประพฤติและปฏิบัติมาเป็นเวลาช้านาน โดยไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
2. **มาจากตัวบทกฎหมาย** เป็นกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร ที่ตราขึ้นโดยผู้ที่มีอำนาจสูงสุดภายในรัฐนั้นๆ

ระบบกฎหมาย มี 2 ระดับ คือ

1. **ระบบจารีตประเพณี** คือ กฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร อาศัยจารีตประเพณีหรือคำพิพากษาของศาล โดยใช้เหตุผลของนักกฎหมายเป็นหลัก เช่น กฎหมายในประเทศอังกฤษ และประเทศในเครือจักรภพ
2. **ระบบลายลักษณ์อักษร** คือ กฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีลักษณะเป็นตัวบทและประมวลกฎหมายที่เขียน หรือพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นหมวดหมู่ ซึ่งมีประวัติมาจากกฎหมายโรมัน โดยระบบกฎหมายแบบนี้นิยมใช้กันในประเทศต่างๆ

ลักษณะของกฎหมาย

1. เป็นกฎ หรือข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไปในรัฐหรือประเทศนั้น
2. ต้องใช้บังคับตลอดไป จนกว่าจะมีกฎหมายอื่นมายกเลิก
3. ต้องตราขึ้นโดยผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในรัฐ
4. ต้องมีสภาพบังคับ
5. ต้องไม่มีการบังคับย้อนหลัง

ความสำคัญของกฎหมาย

1. เพื่อให้สังคมเป็นระเบียบแบบแผน
2. เพื่อควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคม
3. เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม

ประเภทของกฎหมาย กฎหมายถ้าแบ่งตามข้อความกฎหมาย แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. กฎหมายเอกชน คือ กฎหมายที่บัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชนในสถานะเท่าเทียมกัน เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายที่ดิน

2. กฎหมายมหาชน คือ กฎหมายที่บัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ หรือ หน่วยงานของรัฐกับเอกชน อันได้แก่ ราษฎรทั่วไป ในฐานะที่รัฐเป็นฝ่ายปกครองที่มีอำนาจเหนือกว่าราษฎร กฎหมายมหาชน ได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง กฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยพิจารณาความอาญา

3. กฎหมายระหว่างประเทศ คือ กฎหมายที่บัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ หรือประชาชนในรัฐหนึ่งกับประชาชนอีกรัฐหนึ่ง โดยถือว่ารัฐนี้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศแบ่งออกเป็น 3 แผนก คือ

- 1) กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง
- 2) กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล
- 3) กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา

กฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง และเป็นแม่บทแห่งกฎหมายทั้งปวง โดยที่กฎหมายอื่นจะขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ ถือว่าเป็นโมฆะ ในกรณีที่มีกฎหมายมาขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญให้ตุลาการรัฐธรรมนูญตีความ

สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ

1. กำหนดรูปแบบการปกครองของรัฐ และอำนาจอธิปไตย
2. กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทางการเมือง
3. กำหนด สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของปวงชนชาวไทย

พระราชบัญญัติ คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

กระบวนการในการจัดทำพระราชบัญญัติ

- ผู้เสนอ ได้แก่ คณะรัฐมนตรี หรือ ส.ส. (อย่างน้อย 20 คน) ประชาชน 50,000 คน
- ผู้พิจารณา ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร

1. **สภาผู้แทนราษฎร** โดยพิจารณาเป็น 3 วาระ คือ

วาระที่ 1 เรียกว่า ขั้นรับหลักการ

วาระที่ 2 เรียกว่า ขั้นแปรญัตติ

วาระที่ 3 เรียกว่า ขั้นลงมติ

2. **วุฒิสภา** โดยมีการพิจารณาเป็น 3 วาระเช่นเดียวกัน

3. **ผู้ตรา** ได้แก่ พระมหากษัตริย์ มีผลบังคับใช้เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

ประมวลกฎหมาย มีศักดิ์เท่ากับพระราชบัญญัติ ซึ่งถูกตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติแต่แตกต่างจากพระราชบัญญัติคือ ประมวลกฎหมายนั้นเป็นการรวบรวมบัญญัติของกฎหมายในเรื่องใหญ่ๆ มารวมไว้ที่เดียวกัน โดยจัดแบ่งเป็นบรรพหรือภาคลักษณะ และหมวด เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลรัษฎากร เป็นต้น

พระราชกำหนด คือกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี
เงื่อนไขในการออกพระราชกำหนด

1. ในกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วน อันถือว่าเป็นเหตุฉุกเฉินในอันที่จะรักษาความปลอดภัยสาธารณะสุข หรือป้องกันภัยพิบัติ

2. เป็นกฎหมายชั่วคราว

กระบวนการในการจัดทำพระราชกำหนด

- ผู้เสนอ ได้แก่ รัฐมนตรีจะรักษาการตามพระราชกำหนด
- ผู้พิจารณา ได้แก่ คณะรัฐมนตรี
- ผู้ตรา ได้แก่ พระมหากษัตริย์
- มีผลบังคับใช้ เมื่อประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

พระราชกฤษฎีกา คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี
มี 2 ประเภท คือ

1. **พระราชกฤษฎีกาที่ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย** คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ร.บ.ให้อำนาจฝ่ายบริหาร คือ ค.ร.ม.ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดรายละเอียดตามกฎหมายแม่บทนั้นๆ

2. **พระราชกฤษฎีกาที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจโดยไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ** เช่น พระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านของข้าราชการ เป็นต้น

กระบวนการจัดทำพระราชกฤษฎีกา

- ผู้เสนอ ได้แก่ รัฐมนตรีที่จะรักษาการตาม พ.ร.บ., พ.ร.ก. ที่ออกโดยพระราชกฤษฎีกา
- ผู้พิจารณา ได้แก่ คณะรัฐมนตรี
- ผู้ตรา ได้แก่ พระมหากษัตริย์

- มีผลบังคับใช้ ได้แก่ ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กฎกระทรวง คือ กฎหมายที่ออกโดยรัฐมนตรีตามความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. , พ.ร.ก. ที่กำหนดให้ออกเป็นรายละเอียด

กระบวนการในการจัดทำกฎกระทรวง

- ผู้เสนอ ได้แก่ รัฐมนตรีที่จะรักษาการตาม พ.ร.บ. , พ.ร.ก. ซึ่งกำหนดให้ออกกฎกระทรวง
- ผู้พิจารณา ได้แก่ คณะรัฐมนตรี
- ผู้ตรา ได้แก่ รัฐมนตรีผู้รักษาการตาม พ.ร.บ. หรือ พ.ร.ก.
- มีผลบังคับใช้เมื่อประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

ประเภทของกฎหมายที่แบ่งตามลักษณะความผิด แบ่งได้ 2 ประเภท

1. **ความผิดอาญา** การกระทำความผิดทางอาญา คือ การกระทำที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม ความผิดทางอาญากำหนดไว้ 5 สถาน คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์

2. **ความผิดทางแพ่ง** คือ การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะไม่มีโทษทางอาญา เพราะเป็นเรื่องสิทธิและหน้าที่ โดยจะมีการปรับไหมหรือการปรับเป็นเงิน เป็นต้น

กระบวนการยุติธรรมทางศาล มี 2 ประเภท

1. **กระบวนการยุติธรรมทางอาญา** คือ ขั้นตอนในการดำเนินการเข้าสู่การพิจารณาของศาลอาญา

2. **กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง** คือ ขั้นตอนในการดำเนินการเข้าสู่การพิจารณาของศาลแพ่ง
สถาปนาบุคคล หมายถึง การที่เด็กทารกคลอดมาจากครรภ์มารดาแล้วมีชีวิตอยู่รอด

นิติบุคคล คือ บุคคลที่กฎหมายสมมติขึ้น เพื่อให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล มี 6 ประเภทคือ

1. กระทรวง ทบวง กรม
2. วัดที่ได้จดทะเบียนตาม พ.ร.บ. สงฆ์
3. ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนแล้ว
4. บริษัทจำกัด
5. สมาคม
6. มูลนิธิ

กฎหมายมรดก มีสาระสำคัญดังนี้

ก. **ความหมายของมรดก** มีบรรดาทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ที่ต้องการรับผิดชอบต่างๆ

ข. ทายาทของผู้มีสิทธิรับมรดก มีกำหนด 2 ประการ คือ

1. ทายาทตามพินัยกรรม
2. ทายาทโดยธรรม

ก) ทายาทที่เป็นคู่สมรส มีสิทธิรับมรดกได้เสมอ แม้ว่าผู้ตายจะมีทายาทระดับใดก็ตาม

ข) ทายาทที่เป็นญาติ มี 6 อันดับ ดังนี้

1. ผู้สืบสันดาน ลูก หลาน เหลน ลื้อ
2. บิดา มารดา
3. พี่น้องร่วมบิดามารดา
4. พี่น้องร่วมบิดาเดียวกันหรือมารดาเดียวกัน
5. ปู่ ย่า ตา ยาย
6. ลุง ป้า น้า อา

ญาติที่พ้นจาก 6 ระดับนี้ไม่มีสิทธิรับมรดกเลย

กฎหมายแพ่งที่ควรรู้

กฎหมายบุคคล

การแจ้งเกิด	ต้องแจ้งภายใน 15 วัน หากไม่แจ้งจะเสียค่าปรับ 200 บาท ถ้าไม่ทราบวัน เดือน ปี เกิด ให้ถือเอาวันที่ 1 มกราคมของปีนั้นเป็นปีเกิด
การแจ้งตาย	ต้องแจ้งภายใน 24 ชม. ถ้าไม่แจ้งเสียค่าปรับ 200 บาท
การตั้งชื่อ	ไม่ควรเป็นภาษาต่างประเทศ คำอุทาน คำหยาบ และต้องไม่พ้องจองกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินี ราชทินนาม
ชื่อ – สกุล	ถือเอาทางบิดา
สัญชาติ	ถ้าบิดาเป็นคนไทย หรือเกิดในไทยถือสัญชาติไทย หญิงต่างชาติที่เคยแต่งงานกับชาวไทย ก็อาจขอแปลงเป็นสัญชาติไทยได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด
บรรลุนิติภาวะ	เมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ หรือสมรสเมื่ออายุ 17 ปีขึ้นไป
อสังหาริมทรัพย์	ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น ที่ดิน บ้าน โรงเรียน ซึ่งรวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่ประกอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับที่ดินนั้น เช่น กรวด ดิน แร่ธาตุ
สังหาริมทรัพย์	ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้

การซื้อขาย	ในการซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ต้องมีการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงาน
โมฆกรรม	คือนิติกรรมที่เสียเปล่า ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิทธิใดๆ จะเป็นโมฆะได้ต้องเกิดจากเจตนาทำให้เข้าใจผิดหรือหลอกลวง
โมฆียกรรม	คือนิติกรรมที่สมบูรณ์จนกว่าจะถูกบอกล้างโดยเกิดจากการข่มขู่ นှอ โกง การบอกล้างโมฆียกรรมต้องทำภายใน 1 ปีนับจากทำสัญญา
การซื้อขาย	คือสัญญาที่ผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้ผู้ซื้อ และผู้ซื้อยอมชำระราคาให้ผู้ขายเป็นข้อแลกเปลี่ยน
การฝากขาย	เป็นการขายทรัพย์สินที่ตกลงว่าผู้ขายอาจไถ่ทรัพย์สินคืนได้ ถ้าหลุดก็ไม่ต้องฟ้องร้องบังคับคดีใดๆ
การไถ่ทรัพย์สิน	ถ้าสังหาริมทรัพย์ กำหนดเวลาได้ไม่เกิน 3 ปี ขยายเวลาไม่ได้ ถ้าอสังหาริมทรัพย์กำหนดเวลาได้ไม่เกิน 10 ปี ขยายเวลาไม่ได้ ถ้าไม่กำหนดเวลาให้ถือว่าราคาเท่าที่ขายฝาก
การเช่าทรัพย์สิน	การเช่าอสังหาริมทรัพย์เช่าได้ไม่เกินครั้งละ 30 ปี หากผู้เช่าผิดสัญญาติดต่อกัน 2 ครั้ง ถือเป็นการผิดข้อตกลง ผู้เช่าสามารถบอกเลิกสัญญา ทรัพย์สินจะเป็นของเจ้าของได้
การเช่าซื้อ	เป็นการตกลงทำสัญญา โดยผู้เช่าอาจเปลี่ยนเป็นเจ้าของได้เมื่อชำระค่าเช่างวดสุดท้ายแล้ว และให้ผู้ให้เช่ามีสิทธิคิดดอกเบี้ยพร้อมเงินต้นได้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี
การกู้	คิดดอกเบี้ยร้อยละไม่เกิน 15% ต่อปี ถ้าเกินปรับ 1,000 บาท หรือจำคุก 1 ปี และได้แต่ต้น ดอกเบี้ยไม่ได้
จำนอง	ไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้รับจำนอง ทรัพย์สินที่จำนองได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ทุกประเภท สังหาริมทรัพย์บางประเภท เช่น แพง สัตว์พาหนะ เรือกำปั่น

ผู้รับจำนองจะยึดทรัพย์สินได้ในกรณี

- ขาดส่งติดต่อกันเกิน 5 ปี
- ต้องไม่ไปจำนองรายอื่นอีก
- ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงจำนวนเงินต้นที่ชำระต่อศาล

- จำนอง**
- กำหนดคราการายละไม่เกิน 1,000 บาท ถ้าเกินต้องใช้กฎหมายพาณิชย์แทน
 - โรงรับจำนำถ้าต้นไม่เกิน 2,000 บาท คิดดอกเบี้ยได้ร้อยละ 24% ต่อปี หรือ
 - ร้อยละ 2 ได้ ถ้ามากกว่าคิดร้อยละ 1.2 , 5 หรือร้อยละ 15% ต่อปี

กฎหมายอาญา

ความผิดลหุ	จำคุกไม่เกิน 1 เดือน ปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งปรับทั้งจำ
ผู้สนับสนุนฆ่าคน	ถ้าเจตนาฆ่าโดยประหาร หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือ 15–20 ปี ถ้าประหารจะได้แก่ความผิด เช่น ฆ่าบุพการี
ฆ่าเจ้าพนักงาน	ฆ่าโดยเจตนาต้องโทษ 3 – 15 ปี ฆ่าโดยประมาท จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับ 20,000 บาท ถ้าทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ จำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับ 1,000 บาท
ลักทรัพย์	ต้องโทษไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ 6,000 บาท ถ้าทำให้เสียทรัพย์ ต้องโทษ 3 ปี หรือปรับ 6,000 บาท
ทหาร	ชายไทยอายุ 16 ปีบริบูรณ์ ต้องขึ้นบัญชีกองเกินภายในเดือนพฤศจิกายนของทุกปีที่มีอายุครบ อายุครบ 21 ปี รับหมายเรียกในภูมิลำเนารับราชการ 2 ปี จำคุก 3 ปี หากไม่ไปรายงานตัว
บัตรประชาชน	ต้องร้องขอทำบัตรตั้งแต่อายุ 15 ปีบริบูรณ์ จนถึง 70 ปี

บุคคลที่ไม่ต้องทำบัตรประชาชน

1. พระมหากษัตริย์ พระราชินี
2. พระบรมวงศานุวงศ์ ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้า
3. องคมนตรี
4. ข้าราชการทุกฝ่าย
5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน
6. พระภิกษุ สามเณร นักบวช นักพรต
7. กรรมการอิสลามแห่งประเทศไทยและกรรมการอิสลามประจำจังหวัด
8. ผู้มีร่างกายพิการ เดินไม่ได้ หรือใบ้ ตามอดทั้ง 2 ข้าง
9. จิตวิปลาส
10. ผู้ต้องขัง

ข้อทดสอบ

1. เมื่อองค์กรใดสงสัยว่า ข้อบังคับภายในองค์กรที่ออกตามกฎหมายมหาชนจะขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ จะส่งให้ฝ่ายใดต่อไปนี้พิจารณา
 1. ศาลรัฐธรรมนูญ
 2. ศาลปกครอง
 3. รัฐสภา
 4. ศาลยุติธรรม
2. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ
 1. มีหน้าที่วินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดแย้งรัฐธรรมนูญหรือไม่
 2. พิจารณาข้อปัญหาทางกฎหมาย หรือการศาลในกรณีสำคัญๆ
 3. คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้คัดเลือกและแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
 4. ผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายและรัฐศาสตร์
3. ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบที่ภาคการจ่ายค่าเวนคืนที่ดินไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในการสร้างเขื่อนรายีโศล ชาวบ้านความนำเรื่องนี้ไปให้องค์กรใดพิจารณา
 1. สมัชชาคนจน
 2. ศาลรัฐธรรมนูญ
 3. ศาลปกครอง
 4. ศาลจังหวัดศรีสะเกษ
4. คดีพิพาทระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องฟ้องร้องกันที่ศาลใด
 1. ศาลแพ่ง
 2. ศาลอาญา
 3. ศาลปกครอง
 4. ศาลประชาชน
5. ข้อใดเป็นประโยชน์สูงสุดของประชาชนที่ได้รับจากการที่มีศาลปกครอง
 1. ประชาชนมีศาลให้ฟ้องร้องได้มากขึ้น รวดเร็วขึ้น
 2. ประชาชนได้รับการปกป้องสิทธิผลประโยชน์ของตนเองมากขึ้น
 3. ประชาชนมีอิสระและเสรีภาพตามกฎหมายมากขึ้น
 4. ประชาชนสามารถฟ้องร้องหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจได้
6. ลำดับชั้นศาลของไทยข้อใดถูกต้อง
 1. ศาลแขวง ศาลแพ่ง ศาลฎีกา
 2. ศาลอาญา ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา
 3. ศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลฎีกา
 4. ศาลชั้นต้น ศาลชั้นกลาง ศาลฎีกา
7. การแต่งตั้งโยกย้าย ถอดถอนผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมเป็นอำนาจหน้าที่ของสถาบันใด
 1. คณะกรรมการตุลาการ
 2. กระทรวงยุติธรรม
 3. ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
 4. ประธานรัฐสภา

8. ข้อใดไม่ใช่อำนาจของฝ่ายตุลาการในระบอบประชาธิปไตย
 1. ผู้พิพากษามีอิสระในการพิพากษาคดี
 2. ผู้พิพากษาดำรงพระราชบัญญัติเพิ่มเติมในการพิจารณาพิพากษา
 3. ผู้พิพากษามีอำนาจในการตีความตามกฎหมาย เพื่อการพิจารณาคดี
 4. ผู้พิพากษาจะต้องพิจารณาคดีต่างๆ ตามลำดับชั้นศาล
9. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือข้อใด
 1. ตำรวจ อัยการ ศาล พนักงานบังคับคดี
 2. อัยการ พนักงานคุมประพฤติ ศาล พนักงานบังคับคดี
 3. ตำรวจ อัยการ พนักงานคุมประพฤติ ศาล
 4. ตำรวจ ทนายความ ศาล พนักงานบังคับคดี
10. ข้อใดอธิบายความหมายของอัยการ ได้ดีที่สุด
 1. ทนายแผ่นดิน
 2. ทนายผู้ถูกกล่าวหา
 3. ทนายของผู้เสียหาย
 4. พนักงานสอบสวน
11. เจ้าหน้าที่ซึ่งทำหน้าที่บังคับคดีอาญาเพื่อให้มีการคุมขังผู้กระทำความผิดนั้นคือใคร
 1. พนักงานอัยการ
 2. ผู้พิพากษา
 3. เจ้าพนักงานศาล
 4. พนักงานราชทัณฑ์
12. ข้อใดไม่ใช่ เรื่องราวเกี่ยวกับกฎหมายแพ่ง
 1. การพรากรผู้เยาว์
 2. การจำนำ และการจำนอง
 3. การค้าประกัน และการเช่าซื้อ
 4. การขายฝาก และการกู้ยืม
13. ถ้าเจ้าของบ้านได้รับความเสียหายจากการกระทำของคนงานของบริษัทรับเหมาในการก่อสร้างอาคารสูง เขาจะต้องนำคดีไปฟ้องต่อศาลใด
 1. ศาลแพ่ง
 2. ศาลอาญา
 3. ศาลปกครอง
 4. ศาลแรงงานกลาง
14. หน่วยงานใดไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีทางแพ่ง
 1. กรมบังคับคดี
 2. ศาลจังหวัด
 3. ศาลแขวง
 4. กรมคุมประพฤติ
15. บุคคลในข้อใดต่อไปนี้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง
 1. พนักงานพิทักษ์ทรัพย์
 2. พนักงานคุมประพฤติ
 3. พนักงานสอบสวน
 4. พนักงานราชทัณฑ์
16. การบังคับคดีให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น มีวิธีบังคับอย่างไร
 1. กักขัง ปรับเป็นเงินเข้ารัฐ
 2. ชดใช้ค่าเสียหาย และกักขัง
 3. ชดใช้ค่าเสียหาย และลงโทษทางอาญา
 4. ริบทรัพย์ และจำคุก

17. กระบวนการยุติธรรมทางศาลข้อใดต่อไปนี้**ไม่ถูกต้อง**
1. ผู้พิพากษามีอิสระในการตัดสินคดี ภายใต้กฎหมายกำหนดเท่านั้น
 2. กระบวนการรับฟ้องขอทางแพ่ง และกระบวนการรับฟ้องทางอาญาไม่มีความแตกต่างกัน
 3. กระบวนการยุติธรรมทางศาลจะเกิดได้ต้องมีผู้เสียหายเริ่มดำเนินคดีก่อนทุกครั้ง
 4. พนักงานพิทักษ์ทรัพย์และพนักงานคุมประพฤติมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล
18. ข้อใดแสดงการเรียงลำดับชั้นของกฎหมายได้ถูกต้องที่สุด
1. พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎทรวง ประกาศกระทรวง
 2. รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ประมวลกฎหมาย
 3. รัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ประมวลกฎหมาย ประกาศกระทรวง
 4. พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ประกาศทรวง ประมวลกฎหมาย
19. กฎหมายฉบับใดกำหนดโครงสร้างทางการเมืองการปกครอง และความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมือง
1. พระราชกฤษฎีกา
 2. พระราชบัญญัติ
 3. ประกาศคณะปฏิวัติ
 4. รัฐธรรมนูญ
20. อำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด จะเริ่มต้นได้เมื่อใด
1. ภายหลังที่พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย
 2. ภายหลังการลงมติของคณะรัฐมนตรี
 3. ภายหลังการอนุมัติของรัฐสภา
 4. ภายหลังการประกาศในราชกิจจานุเบกษา
21. ผู้ใดมีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงพระราชบัญญัติของพระสงฆ์ในปัจจุบัน
1. กรรมการศาสนา
 2. มหาเถรสมาคม
 3. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 4. พระสงฆ์ชั้นพระราชาคณะขึ้นไป
22. กลุ่มบุคคลในข้อใดต่อไปนี้**ไม่มี**สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ
1. คณะรัฐมนตรี
 2. สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง
 3. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองให้ความเห็นชอบแล้ว
 4. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อกันจำนวนห้าหมื่นคน

23. ข้อใดเป็นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหาร
1. พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง กฎมณเฑียรบาล
 2. รัฐธรรมนูญ ธรรมนูญการปกครอง ประกาศกระทรวง
 3. พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ประกาศกระทรวง
 4. พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง พระราชกำหนด
24. ในกรณีที่บ้านเมืองตกอยู่ในภาวะฉุกเฉิน มีความจำเป็นต้องใช้กฎหมายเพื่อรักษาความปลอดภัยของประชาชนอย่างเร่งด่วน รัฐบาลมีอำนาจออกกฎหมายประเภทใดขึ้นมาใช้
1. กฎกระทรวง
 2. พระราชกำหนด
 3. พระราชกฤษฎีกา
 4. พระราชบัญญัติ
25. การประกาศยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ รัฐบาลจะต้องออกเป็นกฎหมายประเภทใด
1. พระราชกฤษฎีกา
 2. พระราชกำหนด
 3. พระราชบัญญัติ
 4. พระราชกิจจานุเบกษา
26. ข้อใดคือความหมายของพระราชกฤษฎีกา
1. กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา
 2. กฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐมนตรีผู้รักษาการในกระทรวงนั้น เพื่อยุบายความในพระราชบัญญัติ
 3. กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ตราขึ้นตามคำแนะนำและยินยอมของคณะรัฐมนตรี
 4. กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ตราขึ้นตามคำแนะนำและยินยอมของคณะรัฐมนตรีโดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติหรือรัฐธรรมนูญ
27. การที่กรุงเทพมหานครประกาศห้ามประชาชนทิ้งขยะในที่สาธารณะ เพื่อให้มีผลบังคับใช้ ต้องตราเป็นกฎหมายใด
1. กฎหมายสิ่งแวดล้อม
 2. กฎกระทรวง
 3. เทศบัญญัติ
 4. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
28. ความหมายทั่วไปของกฎหมาย คือข้อใด
1. ข้อบังคับของรัฐ
 2. บรรทัดฐานในสังคม
 3. จารีตประเพณี
 4. กฎเกณฑ์ของสังคม
29. ข้อใดมีใช้ลักษณะสำคัญของกฎหมาย
1. จะต้องมีสภาพบังคับ
 2. จะต้องมีการบังคับในการจัดทำกฎหมาย
 3. จะต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไป
 4. จะต้องมีประสิทธิภาพในการบังคับได้ดีกว่ากลไกอื่นๆ ของสังคม

30. ประมวลกฎหมายของไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร
1. มาจากปรัชญาทางศาสนา
 2. เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร
 3. มาจากคำพิพากษาของศาล
 4. เป็นกฎหมายจารีตประเพณี
31. ข้อใดต่อไปนี้ที่ไม่จัดว่าเป็นกฎหมายมหาชน
1. กฎหมายปกครอง
 2. กฎหมายอาญา
 3. กฎหมายรัฐธรรมนูญ
 4. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
32. สิทธิของบุคคลเริ่มตั้งแต่เมื่อใด
1. เมื่อบิดามารดารับรองว่าเป็นบุตร
 2. เมื่ออยู่ในครรภ์มารดานับตั้งแต่มารดาเริ่มตั้งครรภ์
 3. เมื่อคลอดจากครรภ์มารดาด้วยความปลอดภัย
 4. เมื่อบิดามารดาแจ้งการเกิดต่อเจ้าหน้าที่ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
33. ข้อใดไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล
1. บริษัทจำกัด
 2. คณะนิติศาสตร์
 3. วัดธรรมวิหารี
 4. สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย
34. ผู้เยาว์คือบุคคลข้อใด
1. นายอภิสิทธิ์ อายุ 18 ปี มีบุตร 1 คน
 2. นายเนวิน เป็นนิสิตจุฬาฯ อายุ 19 ปี
 3. นายเฉลิม เป็นทหารประจำการมาแล้ว 2 ปี
 4. นางพรชิตา อายุ 17 ปี จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายกับนายลำดวน
35. การกระทำในข้อใดที่กฎหมายเว้นโทษให้
1. นายสิทธิศักดิ์ อายุ 18 ปี ขโมยเงินแม่เพื่อไปเที่ยวลอยกระทง
 2. นายศิลา นำเครื่องกรองน้ำของโรงเรียนไปใช้ที่บ้าน
 3. คนร้ายชักมีดจะเข้าแทงนายวิวัฒน์ นายวิวัฒน์ จึงชักปืนยิงคนร้ายตาย
 4. นายอาจหาญ เข้าไปในบ้านนายชวลิต โดยที่นายชวลิตไม่ได้เชิญ
36. การพิสดัญญาหมั้น ฝ่ายเสียหายย่อมมีสิทธิเรียกร้องจากฝ่ายที่ผิดสัญญาได้ ยกเว้นเรื่องใด
1. เรียกค่าทดแทนความเสียหาย
 2. ร้องขอให้ศาลบังคับให้มีการสมรส
 3. ถ้าไม่มีการสมรสอันเนื่องมาจากฝ่ายหญิงผิดสัญญา ต้องคืนของหมั้นให้ฝ่ายชาย
 4. ฝ่ายชายเรียกสินสอดคืนจากฝ่ายหญิงได้ ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิง

37. ชาย – หญิง คู่ใดสามารถสมรสกันได้ตามกฎหมาย
1. ชาย – หญิง ร่วมบิดาแต่ต่างมารดา
 2. หญิงหย่าจากคู่สมรสเดิม นับก่อนวันหย่า 310 วัน
 3. พ่อบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมซึ่งหญิงบรรลุนิติภาวะแล้ว
 4. ฝ่ายชายเป็นลูกของพี่ชายพ่อแม่ฝ่ายหญิง ฝ่ายหญิงเป็นลูกของน้องชายพ่อแม่ฝ่ายชาย
38. นาย ก และนาย ข เป็นสามีภรรยาด้วยกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ต่อมา นาย ก ได้เสียชีวิตและมีสินสมรสทั้งหมด 2,000,000 บาท แต่นาย ก มีมารดาที่มีชีวิตอยู่เพียงคนเดียว ตามกฎหมายการแบ่งมรดกจะแบ่งกันอย่างไร และเป็นจำนวนเงินเท่าไร
1. นาง ข ได้รับมรดกเป็นเงิน 2,000,000 บาท แต่ผู้เดียว
 2. นาง ข ได้รับมรดกเป็นเงิน 1,500,000 บาท มารดาของนาย ก ได้เงิน 500,000 บาท
 3. นาง ข ได้รับมรดกเป็นเงิน 1,800,000 บาท มารดาของนาย ก ได้เงิน 200,000 บาท
 4. นาง ข ได้รับมรดกเป็นเงิน 1,000,000 บาท มารดาของนาย ก ได้เงิน 1,000,000 บาท
39. การเรียงลำดับทายาทโดยธรรม ข้อใดถูกต้อง
ก. ปู่ ย่า ตา ยาย	ข. ลูก ป้า น้า อา
ค. พี่น้อง ร่วมบิดามารดาเดียวกัน	ง. พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน
จ. ผู้สืบสันดาน	ฉ. บิดา มารดา
1. จ ฉ ก ง ก ข
 2. จ ก ฉ ก ง ข
 3. จ ค ง ฉ ก ข
 4. จ ก ฉ ข ค ง
40. ข้อใดไม่ใช่การทำนิติกรรม
1. ลูกทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินต่างๆ ของตนให้แก่บิดามารดา
 2. การนำสัญญาซื้อขายบ้าน และที่ดินไปจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ
 3. บริษัทค้าคอมพิวเตอร์ยื่นซองเสนอราคาเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อโรงเรียนเพื่อประกวดราคา
 4. ไมเคิล ติดต่อทาตาทายัง เพื่อเสนอเข้าเป็นศิลปินของค่ายเพลงโคเอนด์กระป๋อง
41. ภวภาพมีบ้านหนึ่งหลัง เรือกลไฟหนึ่งลำ รถบรรทุกหนึ่งคัน ช้างหนึ่งเชือก ทรัพย์สินในข้อใดที่ภวภาพไม่อาจนำไปจำนองประกันชำระหนี้ได้
1. บ้าน	2. ช้าง
3. เรือกลไฟ	4. รถบรรทุก

42. แอนชโมยโทรศัพท์ที่เคลื่อนที่ของไอ้กไปใช้ ต่อมาแอนเกิดเปลี่ยนใจแอนนำมาคืนให้ไอ้ก กรณีดังกล่าวนี้แอนจะมีความผิดทางกฎหมายหรือไม่
1. ผิดฐานพยายามลักทรัพย์ ต้องรับโทษสองในสาม
 2. ผิดฐานลักทรัพย์ ต้องรับโทษตามกฎหมาย
 3. ไม่ผิดฐานลักทรัพย์ เพราะได้นำมาคืนแล้ว
 4. ไม่ผิดฐานพยายามลักทรัพย์ เพราะแก้ไขเพื่อลบล้างความผิดแล้ว
43. สมชายอายุ 18 ปีบริบูรณ์ มีสิทธิในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ถ้าสมชายต้องการที่จะทำสัญญาซื้อขายที่ดินให้มีผลสมบูรณ์ในทางกฎหมายสมชายจะต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือไม่ เพราะเหตุใด
1. ไม่ต้องขอความยินยอม เพราะรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิดังกล่าวแล้ว
 2. ไม่ต้องขอความยินยอม เพราะถือว่าสมชายบรรลุนิติภาวะแล้ว
 3. ต้องขอความยินยอม เพราะการซื้อขายที่ดินเป็นการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ที่กฎหมายบังคับให้ต้องจดทะเบียนจึงต้องได้รับความยินยอมก่อน
 4. ต้องขอความยินยอม เพราะสมชายยังเป็นผู้เยาว์ จึงถูกจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรม
44. คดีต่อไปนี้ข้อใดเป็นคดีแพ่ง
1. นายแดงและนายเขียวทะเลาะวิวาทกัน
 2. นายประทีปขับรถชนคนตายโดยเจตนา
 3. นางอุบลขอเป็นผู้จัดการมรดกของสามี
 4. นายสมัครนำกรรมกรในโรงงานประท้วง และทำลายทรัพย์สินโรงงาน
45. ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่กฎหมายแพ่ง
1. กฎหมายมรดก
 2. กฎหมายครอบครัว
 3. กฎหมายปกครอง
 4. กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาตัวเงิน
46. พระภิกษุขามีความสัมพันธ์ฐานผู้สาวกับหญิงคนหนึ่งจนตั้งครรภ์ แล้วคลอดบุตรมาคนหนึ่ง พระภิกษุขามิยอมรับว่า เด็กที่เกิดจากหญิงคนนั้นเป็นบุตรของตน มารดาเด็กมีสิทธิตามกฎหมายอย่างไร
1. ฟ้องคดียังศาลขอให้พระภิกษุขาได้รับเด็กเป็นบุตร
 2. แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีต่อพระภิกษุขา
 3. ฟ้องผู้บังคับบัญชาของพระภิกษุขาให้ดำเนินการทางวินัยต่อพระภิกษุขาก่อน
 4. แจ้งนายทะเบียนฝ่ายปกครองให้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร

47. การเปิดบ่อนเสรีเกี่ยวข้องกับกฎหมายในข้อใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
1. กฎหมายแพ่ง เพราะการเล่นพนันเป็นเรื่องของเอกชนกับเอกชน
 2. กฎหมายปกครอง เพราะการเล่นพนันต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่อำนาจรัฐ
 3. กฎหมายรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพ
 4. กฎหมายอาญา เพราะการเล่นพนันในบ่อนที่ได้รับอนุญาตไม่เป็นความผิดทางอาญา
48. ข้อใดเป็นความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์
1. ยักยอกทรัพย์ของผู้อื่นแล้ววิ่งหนีไป
 2. ลักทรัพย์ของผู้อื่นแล้วหนีไป
 3. ลักทรัพย์ของผู้อื่นโดยการฉกฉวยเอาซึ่งหน้า
 4. ชิงทรัพย์ของผู้อื่นจนได้ทรัพย์ของผู้นั้นไป
49. นางสาวอ้วนกลุ้มใจน้ำหนักรู้สึกขึ้นทุกวัน อยากให้น้ำหนักลดลงอย่างรวดเร็ว จึงไปหาแพทย์เพื่อตรวจไขมันออก โดยที่แพทย์ยืนยันว่าปลอดภัย ขณะที่ทำการตรวจไขมันนางสาวอ้วนถึงแก่ความตายเพราะมีโรคแทรก แพทย์จะมีความผิดหรือไม่อย่างไร
1. ผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา
 2. ผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา
 3. ผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท
 4. ไม่ผิดเพราะเป็นอุบัติเหตุ
50. บุคคลในข้อใดที่จำเป็นต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน
1. พระภิกษุ
 2. บุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป
 3. ข้าราชการและนักโทษ
 4. บุคคลที่มีอายุเกิน 70 ปีขึ้นไป
51. ข้อใดเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ
1. การมีบุคลากรที่มีคุณภาพ
 2. การมีบุคลากรอย่างพอเพียง
 3. ความร่วมมือของประชาชน
 4. การมีศาลที่มีปริมาณเพียงพอกับประชาชน